

Lezen en tekst: Romeinen 3:21-26

Lieve mensen,

Wat moet je met schuld? En dan bedoel ik niet per se qua geld. Maar in het algemeen? Kunnen we daar vandaag de dag nog wat mee?

Nou, mijn collega Rikko Voorberg heeft in Amsterdam een soort pop-up kerk. Een verzameling mensen, waarin niet alleen christelijke gelovigen zitten, maar veel meer anders- gelovigen, zoekers, twijfelaars en atheïsten. Hij verzint allerlei alternatieve manieren. Zo gingen ze op een zondag aan de slag met het 'Onze Vader'. De opdracht was, dat je mocht veranderen wat je wilde veranderen en wegstrepen waar je niets mee kan. Ze gingen aan de slag. 'Vader' werd 'moeder'. En verdween daarna helemaal. Er werd gewijzigd, gestreept. En uiteindelijk bleef er niet veel meer over. Behalve één zin. Eén bede: vergeef ons onze schulden.

Opvallend vind ik dat. Dat wij, in onze tijd, waarin the sky the limit is. Allerelei mogelijkheden en vrijheden. Je zou kunnen zeggen: de mens is vrijer dan ooit. En dan toch die schulden, die blijven hangen. Schuldgevoel dat ons bezighoudt. En je ziet het overal om je heen.

Slide          Schuld

Niet alleen in kerken. Nee, kijk maar eens naar hoe er met ons slavernijverleden geworsteld wordt. Hoe we ons zo schuldig voelen, dat Zwarte Piet er aan moet. Dat een galerie in de Witte de With straat met diezelfde naam een andere naam wil. Omdat Witte Corneliszoon de With een kapitein was in de tijd van de slavenhandel. Je voelt je schuldig. En ik herken dat wel.

Slide          #metoo

U weet wel, deze hashtag wordt gebruikt door vrouwen en meisjes die wel eens grensoverschrijdend gedrag van mannen meemaakten. Van seksuele toespelingen en aanrakingen tot aanranding en verkrachting. En ik voel me schuldig dat ik man ben. Als ik door de stad fiets, 's avonds, en ik moet een meisje passeren. Dan heb ik de neiging om te zeggen dat ze niet bang hoeft te zijn. Want wat zijn wij mannen voor figuren!? Hoe kijken wij? Hoe kijken wij

naar vrouwen? Ik voel die collectieve schuld en ik schaam me. Niet dat ik per se zelf schuldig *ben* aan zulke dingen, al sluit ik het niet uit. Ik ben me er in ieder geval niet van bewust. Maar toch *voel* ik me wel schuldig. Gewoon. Omdat ik hoor bij die soort, man, en nog blank ook, die zo vaak zijn macht heeft misbruikt en nog steeds.

Schuld is dus heel dichtbij. Voor ieder van ons. En wat moet je nou met die schuld? Hoe moet je daar mee omgaan? Je kunt er wel heel lichtvaardig mee omgaan. Maar dan neem je je slachtoffer niet serieus. En God ook niet. Niet bagatelliseren dus. Maar wat dan wel?

Slide            Afbeelding Luther

Hoe moet je met je schuld omgaan? Het is komende dinsdag 500 jaar geleden dat de Reformatie begon. Maarten Luther sloeg 95 stellingen aan de slotkapel van Wittenberg. En daarmee ontketende hij een revolutie.

En dat begon allemaal met de vraag over schuld.

Ik weet niet of iedereen het verhaal kent, maar Maarten was een jongen man die een keer overvallen werd door hevig onweer. Hij was zo bang, dat hij in gebed beloofde, dat als hij gespaard zou blijven, dat hij dan monnik zou worden. En zo gebeurde.

Hij werd na verloop van tijd als monnik ook biechtvader. Dat betekent dat je luistert naar de zonden die anderen je opbiechten en dan kun je namens Jezus vergeving geven. Alleen: de mensen lieten hem een papier zien dat ze gekocht hadden. En daarop stond dat ze voor hun schuld betaald hadden, met geld. Ze hadden hun schuld afgekocht. Dat kon volgens Luther niet de bedoeling zijn.

Maar veel meer nog zat hij met zijn eigen schuld. Hij wist zich schuldig tegenover God. En daar probeerde hij vanaf te komen. Hij geselde zichzelf. Ging op zijn knieën de trap van de st. Pieter op. Bracht nachten door in een koude cel. Hij moest en zou boete doen. Want hij wilde van zijn schuld af. Hoe krijg ik een genadig God? Dat was zijn vraag. Hoe krijg ik vergeving?

En dan ineens ontdekt hij het. Door het lezen van Romeinen. Vrijspraak van schuld is niet iets wat jij kunt verdienen. Ook kun je het niet afkopen. Het is niet

'voor wat, hoort wat'. Nee, God geeft je vrijspraak. Vergeeft je je schulden. Als je gelooft in Jezus Christus. Als je gelooft dat *hij* jou vrij maakt. Schulden raak je alleen kwijt door de goedheid van God. Daar hoef je niets voor te doen. Daar kun je niets voor betalen.

Onder andere deze twee stellingen kwam ik tegen. Twee van de 95:

Slide 37. Iedere christen, hetzij hij leeft of reeds gestorven is, heeft deel aan alle geestelijke goederen van Christus en van de Kerk als geschenk van God ook zonder aflaatbrieven.

Slide 62. De ware schat der Kerk echter is het heilig evangelie van de heerlijkheid en de genade van God.

Luther ontdekte genade. Zo bevrijdend. Je hoeft niet zelf te betalen. Je hoeft niet zelf te boeten. Als je gelooft in Jezus krijg je vrijspraak.

Kijk, dat is voor ons geen nieuwe boodschap. Hij is zo oud als de Bijbel zelf en sinds 500 jaar opnieuw ontdekt. Wij worden er als het ware mee doodgegooid. En toch is het een hele lastige boodschap voor ons. Want zo werkt het niet in deze wereld! Het is altijd: voor wat hoort wat.

Een klein voorbeeld: bijna iedereen hier heeft geklust in de kerk. En anders hebben we op een andere manier ons steentje bijgedragen. Nou, vorige week werden allerlei mensen bedankt. En sommige namen werden genoemd. Andere niet. Misschien de jouwe ook wel niet. En ging het misschien niet éven door je heen. De gedachte van 'oh, misschien word ik ook wel ff genoemd'. En misschien ook de gedachte 'hé, ik word niet genoemd en die wel. Maar ik heb minstens net zoveel gedaan'. Het is fijn als je gezien wordt. Als je gewaardeerd wordt. Het gaat je er waarschijnlijk niet om. Maar je voelt het soms wel zo. Dat is een héél klein voorbeeldje van hoe het werkt.

In het groot is dat nog veel meer. Als iemand veel voor je doet en jij kan, door omstandigheden, weinig terug doen. Dan voel je je schuldig. Zo gaat dat.

En dus is de boodschap van Luther. Alleen door geloof. Genade kost niets. Bevrijding van schuld is gratis. Die boodschap van Luther, die boodschap van Jezus, die is zo actueel als wat.

Dat kan goedkoop lijken. Komen de mannen die #metoo veroorzaakt hebben er ook zo gemakkelijk mee weg? Nou nee. Want genade doet nog iets anders dan je schuld wegpoetsen. Genade zegt tegen jou: jij bent vrij! Vrij van schuld. En over die vrijheid moet ik het ook nog hebben.

Slide          Vrij!

Wat is die vrijheid die je dan krijgt? Vrijheid is echt een lastig begrip. Afgelopen woensdag hebben we met belijdeniscat er ook over doorgesproken. Het blijkt lastig.

Kijk, je kunt naar Luther kijken. Hij leefde heel benepen. Om God tevreden te stellen. Zelfkastijding. Jezelf van alles ontzeggen. Dat is wat hij deed. Toen hij de genade ontdekt had, toen vond hij vrijheid. Hij trouwde bijvoorbeeld. Maar liet zich ook de wijn en het bier goed smaken. Heeft ongelooflijk veel gelachen. Hij stopte met 'benepen leven'. Een uitspraak van hem is: zondig dapper! Of: durf te zondigen. Je moet niet leven met angst dat je een grens over gaat. Geniet van de dingen die God geeft. Hij wilde niet dat je bewust zondigde ofzo. Hij wilde wel dat je je vrijheid gebruikt. En als je dan per ongeluk eens de grens over gaat. Dan is er de genade van God. Die genade krijg je door geloof. Daarom is de zin nog niet af: zondig dapper, maar geloof nog dapperder! Durf te zondigen, maar durf nog meer te geloven. Dat is de vrijheid die Luther ontdekte. Geloof werkt bevrijdend!

Vrijheid heeft twee kanten: aan de ene kant vrijheid *van* ... Je bent vrij van schuld. Dus dat is een soort omkijken: je hebt dingen fout gedaan. Bent tekort geschoten daar waar je goed kon doen. Als je omkijkt ontdek je schuld. Nou, Jezus neemt die schuld van je af. Een bevrijd, een verlicht gevoel geeft dat.

Maar vrijheid heeft ook iets naar de toekomst toe! Je wordt ook bevrijd *tot* ... Je maakt de vrije keuze om Jezus te gaan volgen. Je gebruikt je vrijheid om te dienen. Niet uit schuldgevoel. Maar uit vrije wil. En nogmaals, dat is lastig voor ons. Om zo vrij te leven. Omdat we nog altijd vaak in die oude modus zitten. Dat we schuld willen compenseren. Dat we aan verwachtingspatronen willen voldoen. Dan doen we het, gebukt onder de last van de ander. Uit schuldgevoel dus. Gelukkig wil Jezus ons zijn Geest geven. Die ons elke keer weer richt op genade. En ons helpt om te leven, echt te leven, vanuit die genade. Dat is

volgens mij het koninkrijk van de hemel. Dat je nu al dienaar bent. Volgeling. Dat je Jezus navolgt met alles wat in je is. Dat is, zoals de BGT dat vertaalt: Gods nieuwe wereld. Die begint vandaag al. Leven in vrijheid.

...

Ik ga afsluiten. We mogen dankbaar zijn voor wat Luther 500 jaar geleden heeft ontdekt. Het blijft prachtig hoe hij de Bijbel heeft opengelegd. Tegelijk is het voor ons een levenslang leerpunt. Genade ontvangen en uit genade leven. Het blijft onmenselijk moeilijk. Daarom is het zo fijn dat we een gemeente hebben. Dat we kringen hebben. Omdat je dan samen kan oefenen. Vrijheid kan oefenen. Vergeving praktiseren. Elkaar helpen en bevragen. Richting wijzen en overeind houden. Samen Jezus volgen. Samen vrijheid vinden.

Amen

Slide

Vragen voor gesprek:

1. Waar voel jij je wel eens schuldig over?
2. Wanneer ervaar jij echte vrijheid?
3. Wat heb je nodig van (de mensen van) de kerk om echt vrij te zijn?